

ארגון משטי סיוע לרצועת עזה: אתגר לישראל בזירה המקומית והבינלאומית

7 באפריל 2024

עיקרים

- ◀ מאז תחילת מלחמת "חרבות ברזל", עלו יוזמות לארגון משטי סיוע לרצועת עזה מרחבי העולם והוכרז על הקמת "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה" (The International Campaign to Save Gaza (ICSG)) ב-23 בנובמבר 2023 במהלך כנס שנערך באיסטנבול.¹ לאחרונה הודיע הארגון, שמאחוריו עומדת "קואליציית צי החירות", על שיגור ספינת סיוע מלוב שאמורה להגיע בימים הקרובים לאלעריש, ושיגור ספינת סיוע נוספת מלבנון.
- ◀ במקביל, הודיע זאהר ביראוי, יו"ר "הוועדה הבינלאומית לשבירת המצור על עזה" שב"קואליציית צי החירות" על שיגור משט לשבירת המצור על רצועת עזה, שיכלול ככל הנראה ארבע ספינות, ממדינות אירופה. ארגון IHH התורכי הודיע כי רכש מספר ספינות לטובת המשט הזה. הוא צפוי לצאת לדרכו באמצע אפריל (14 או 15 בחודש). בהמשך מתוכננת הפלגה לכיוון רצועת עזה של ספינה נורבגית, שתחל במאי בהפלגה בין נמלי אירופה.
- ◀ בנוסף לשיגור הסיוע לתושבי רצועת עזה, מתכוונים מארגני המשטים להפוך אותם לקמפיינים תקשורתיים נגד ישראל, כאשר בנוסף לספינות הסיוע תהיינה גם ספינות עליהן יפליגו פעילים פוליטיים, עיתונאים ומשפיעי דעת קהל מרחבי העולם אשר יגיעו כדי להפיג סולידריות עם תושבי הרצועה.
- ◀ זאהר ביראוי ציין בהקשר זה, כי הם בחנו את כל התרחישים האפשריים, לרבות תרחיש שישראל תתקוף את הספינות ואת הפעילים, והם מכינים בהתאם את הפעילים שיפליגו על גבי הספינות, וועדות של מומחים יאמנו את המשתתפים להתמודדות עם תרחיש של אלימות מצד ישראל.
- ◀ לגבי הספינות מתורכיה, נראה כי לפי שעה שלטונות תורכיה לא ממהרים לספק להן את האישורים המתאימים כדי שהן תוכלנה לצאת מנמלי תורכיה. בהקשר זה יצוין כי מאז אירוע "המרמרה" (מאי 2010) לא הצליחו הארגונים העוסקים בשיגור משטים לרצועת עזה לארגן משט בסדר גודל שכזה וכי כל המאמצים שנעשו בנושא הסתיימו מבלי שהספינות הצליחו ולהגיע לאזור.
- ◀ הגעת ספינות סיוע לחופי רצועת עזה, בעיקר כאלה שעליהן יפליגו פעילים מרחבי העולם עלולה לאתגר את חיל הים הישראלי. כמו כן קיים חשש שהסיוע המגיע בדרך הים באמצעות הספינות ייכנס לרצועה ללא פיקוח ישראלי והספינות תשמשנה אמצעי גם להברחת אמצעי לחימה לרצועה. במידה ועל סיפון הספינות יפליגו גם גורמים בעלי השפעה פוליטית וגורמי תקשורת עלול הדבר לגרום לסיבוך נוסף של ישראל מול דעת הקהל העולמית. בהקשר זה יצוין כי זאהר ביראוי כבר הצהיר בעבר שהמטרה העיקרית של המשטים הינה תודעתית

¹ ראו פרסום מרכז המידע מ-29 בנובמבר 2023: "[ניסיונות לארגן משטי סיוע לרצועת עזה מתורכיה](#)".

וכי הם נועדו בעיקר להכפיש את ישראל, ולתת תהודה לקמפיינים מדיניים והתקשורתיים המתלווים לשיגור הספינות.²

ספינות הסיוע

◀ בהמשך ליוזמה להקמת "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה" (ICSG), ב-23 בנובמבר 2023 בכנס באיסטנבול, אשר "קואליציית צי החירות" ואגודת "מאווי מרמרה" התורכית שותפות בו, הבהיר **זאהר ביראוי**, המתאם הכללי של "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה", **יו"ר "הוועדה הבינלאומית לשבירת המצור על עזה"**, שהינה חברה מייסדת ב"קואליציית צי החירות", ש"הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה" הוא יוזמה של "קואליציית צי החירות" לאור המלחמה בעזה. הוא עדכן על יוזמות נוספות של "קואליציית צי החירות" לשיגור ספינות לרצועת עזה הכוללות סיוע לתושבי הרצועה כמו גם ספינות עליהן יפליגו פעילים פוליטיים, עיתונאים ומעצבי דעת קהל.

שיגור ספינות סיוע לעזה מלוב ולבנון

◀ ב-29 במרץ 2024 בשעות הערב, הודיע "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה", על הפלגת ספינה מנמל מצריתה שבלוב כשהיא עמוסה כ-1,600 טונות של סיוע בסיסי הכולל בעיקר תרופות, אוהלים, שמיכות, בגדי חורף ומוצרי מזון, שאספו ארגוני חברה אזרחית במספר ערים בלוב במהלך שלושת החודשים האחרונים. הספינה היתה צפויה להגיע לנמל אלעריש במצרים ב-3 באפריל 2024, אולם על פי דיווחים באתרי ספנות, נכון ל-5 באפריל היא עדיין בדרכה לנמל.

◀ על פי התכנון, הסיוע יעבור לרצועת עזה דרך מעבר הגבול ברפיח. בהודעה שהתפרסמה בנושא דווח כי התקיים תיאום בין הסהר האדום הלובי לסהר האדום המצרי במטרה להקל על הליכי הפריקה והשינוע של מטען הספינה והעברתו ללא דיחוי מאלעריש לרפיח, ומשם לרצועת עזה. עוד נמסר כי ארגון "מיילים של חיוכים"³, המייצג את "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה", יטפל בכל הנהלים מול הגורמים הרשמיים המצריים בקהיר ובאלעריש כדי להבטיח את העברת הסיוע במהירות האפשרית.

² ראו פרסום מרכז המידע מ-18 בספטמבר 2017: "[פעיל פלסטיני בבריטניה, המזוהה עם חמאס, מודה, כי פרויקט המשטים לרצועת עזה לא נועד "לשבור את המצור" ולהעביר סיוע הומניטארי לרצועה אלא לקדם את המאבק התודעתי נגד ישראל](#)"
³ אודות ארגון הסיוע מיילים של חיוכים ראו פרסום מרכז המידע מ-11 באוגוסט 2011: "[בכירים ב"אינטרפאל", קרן בריטית המסייעת לחמאס, שהוצאה מחוץ לחוק בישראל ובארה"ב, ממלאים תפקיד מרכזי בשיגור שירות סיוע לרצועה המכוננת "מיילים של חיוכים"](#)."

ספינת הסיוע הלובית ששמה "Kevalay Queen" (מימין: חשבון X של "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה", 30 במרץ 2024; משמאל: חשבון X של "קואליציית צי החירות", 30 במרץ 2024)

◀ זאהר ביראוי דיווח שספינה, הנושאת אלף טונות של סיוע, תפליג בקרוב לרצועת עזה **מלבנון** (אתר "הקמפיין הבינלאומי להצלת עזה", 30 במרץ 2024). בהתבטאויות נוספות אמר ביראוי כי הספינה הנוספת תצא לדרכה עוד לפני סוף חודש רמז'אן מנמל טריפולי. ביראוי שלל את שליחת הסיוע דרך המזח שהקימה ארה"ב בחוף הרצועה (אלג'זירה.נט, 29 במרץ 2024; קדס פרס, 31 במרץ 2024).

יזמות נוספות של "קואליציית צי החירות"

◀ ביראוי אמר כי הספינה "חנט'לה", שהפליגה מנורבגיה ב-2023 וסיירה ב-12 נמלים אירופאיים במטרה להציג את סבל תושבי עזה עקב המצור, צפויה להפליג ב-1 במאי 2024 **מנורבגיה**. היא תעצור בדרכה במספר נמלים באירופה כדי לנהל קמפיינים תקשורתיים ומדיניים נגד המלחמה ברצועת עזה והמצור על הרצועה. לאחר מכן, ביולי 2024, תצא הספינה, יחד עם ספינות נוספות, לעבר המים הטריטוריאליים הפלסטינים בתקווה להגיע לרצועת עזה. מאוחר יותר דווח, כי ארגון Ship to Gaza Sweden הודיע שהספינה תבקר במאי בנמלים שוודיים ותגיע ב-8 במאי למאלמו כדי להפגין נגד השתתפות ישראל באירווזיון (אתר Ship to Gaza Sweden, 4 באפריל 2024).

◀ יוזמה נוספת, שעל פי דבריו אושרה במהלך חודש פברואר 2024, היא חידוש המשטים לשבירת "המצור" על עזה. ביראוי דיבר על יציאה של ארבע ספינות, שאחת מהן תכיל כ-5,000 טון סיוע, והיא תלווה בספינות קטנות שיישאו למעלה מאלף משתתפים, פעילים ואישים פוליטיים בעלי השפעה. הספינות הללו תפלגנה לאחר חודש רמז'אן, סביר להניח שבאמצע אפריל 2024, והן תצאנה מכמה נמלים, כשעל סיפונן מעל 1,200 איש מיותר מחמישים מדינות. לדברי אלביראוי, מספר רב של אנשים כבר נרשמו להפלגה בפלטפורמות הרישום. רשימה סופית של המשתתפים תקבע על ידי ועדה מרכזית מטעם "קואליציית צי החירות", שתפקידה לאמת את זהות המשתתפים. מי שיתקבל, יחתום על מסמך המבהיר כי פעולה זו היא חוקית, הומניטרית, שלווה ולא אלימה, וזאת כדי לא להעניק תירוץ לישראל לעוות את מטרות הקמפיין. ביראוי ציין שבקואליציית צי החירות הם בחנו את כל התרחישים האפשריים, לרבות תרחיש שישראל תתקוף את הספינות וגם את הפעילים המצויים על סיפונן, וכי הם מכינים את אלו שיפליגו על גבי הספינות לכל התרחישים והאפשרויות. לדבריו, ועדות של מומחים יאמנו

את המשתתפים להתמודדות עם התרחיש של אלימות מצד ישראל (אלג'זירה.נט, 29 במרץ 2024; קדס פרס, 31 במרץ 2024).

◀ ב-4 באפריל 2024 פרסמה "קואליציית צי החירות" הודעה לעיתונות לפיה ההפלגה נועדה להתקיים באמצע אפריל 2024 וכי תצאנה מספר ספינות, הנושאות 5,500 טון של סיוע הומניטרי ומאות משקיפים בינלאומיים בנושא זכויות אדם (אתר "קואליציית צי החירות", 4 באפריל 2024)

כרזה מטעם "קואליציית צי החירות" ובו נראות שתי הספינות שרכש ארגון IHH (אתר "קואליציית צי החירות", 4 באפריל 2024)

◀ בדף הפייסבוק של "הוועדה הבינלאומית לשבירת המצור על עזה", עודכן ב-1 באפריל 2024 כי ההכנות למשט מתקדמות ע"פ התוכנית, וכי הצפי להפלגה הוא לאחר עיד אלפטר (היום הראשון של החג צפוי להיות ב-10 באפריל) (דף הפייסבוק של "הוועדה הבינלאומית לשבירת המצור על עזה", 1 באפריל 2024).

ארגון IHH

◀ ארגון IHH⁴ שהוכרז בישראל כארגון טרור, ממלא תפקיד מרכזי ביוזמה של המשט לעזה של "קואליציית צי החירות". הארגון הציג ב-27 במרץ 2024 שתי ספינות שהוא רכש לטובת "קואליציית צי החירות". בולנט ילדירם (Bülent Yildirim), יו"ר הארגון, שבדק את שתי הספינות בנמל איסטנבול ציין שעד כה נרכשו שתי ספינות וכי מתקיימות הכנות לרכישת ספינות נוספות. לדבריו, אחת הספינות, ששמה Anadolu, היא ספינת מטען בעלת קיבולת של 5,500 טון, היא תישא את הסיוע ותעביר אותו לרצועת עזה. ספינה נוספת היא Vicdan (מצפון), ועל סיפונה יפליגו פעילים מרחבי העולם ותביא את מצפוננו של העולם לחופי עזה (אתר ארגון IHH, 27 במרץ 2024).

⁴ הארגון התורכי שעמד מאחורי משט המאוי מרמרה ב-מאי 2010.

הספינות שרכש ארגון IHH התורכי (אתר ארגון IHH, 27 במרץ 2024)

◀ ב-4 באפריל 2024 הוצגה בדף הפייסבוק של ארגון IHH הספינה השלישית שרכש הארגון. שמה הוא Akdeniz (דף הפייסבוק של IHH, 4 באפריל 2024).

הספינה החדשה (מימין: דף הפייסבוק של IHH, 4 באפריל 2024; משמאל: אתר vesselfinder)

◀ Mustafa Ozbek, חבר מועצת המנהלים של IHH האחראי על ההסברה, אמר לסוכנות TASS ב-28 במרץ 2024 כי הם מתכננים לשגר ארבע ספינות שתשאנה סיוע הומניטרי ופעילים ב-14 באפריל 2024, כדי לשבור את המצור על רצועת עזה. גם בדיווח בנושא ביומון ראי אליום (27 במרץ 2024) ובאתר הירדני סראיא (28 במרץ 2024) צוין כי המשט ייצא לדרכו ב-14 באפריל 2024. בדיווח בראי אליום גם דווח כי לפי תכתובות של הוועדות הרלוונטיות, הספינות לא תצאנה רק מתורכיה, אלא מכמה חופים ונמלים של כמה מדינות במקביל.

◀ לדבריו, הדבר יהיה דומה למשט המאוי מרמרה (בשנת 2010), ונכון לעכשיו, ניתן לומר שלפחות 12 מדינות אירופיות תיקחנה בו חלק. אחת הספינות תגיע מאיטליה לאיסטנבול, ועל סיפונה יהיו פעילים ממדינות אירופה, אומנים, אישי ציבור ופוליטיקאים. הספינות תצאנה מאיסטנבול, ותחילה הן יפליגו לחופי קפריסין, שם ישהו זמן מה כדי להעריך את המצב ולפתח תכנית פעולה נוספת. הוא ציין כי הם קיבלו כ-5,000 בקשות מפעילים המעוניינים להשתתף. הוא גם לא שלל את העובדה שאישים מפורסמים, כולל קרובי משפחתו של נלסון מנדלה, יצטרפו למשט. לגבי תקריות אפשריות מול חופי עזה, ציין כי אין אמצעי הגנה מיוחדים על סיפון הספינה, וכי הם יפעלו בהתאם למצב (אתר russia-islworld, 28 במרץ 2024).

◀ בדברים שנשא בולנט ילדרים, יו"ר ארגון IHH, בסעודה לשבירת הצום (6 באפריל 2024) שערך הארגון לאנשי תקשורת באיסטנבול, ציין כי עד כה הם השלימו רכישה של שלוש ספינות. בהמשך דיבר על שתי הספינות שאותן כבר הציג ב-27 במרץ: ספינת המטען Anadolu וספינת הנוסעים Vicdan (מצפון) אשר שמה המקורי ככל הנראה The Majestic. לדבריו, הספינות תצאנה לרצועת עזה כנראה ב-15 באפריל 2024. בתשובה לשאלה אמר כי משום ש"צי החירות" הוא עבודה משותפת של קואליציה בינלאומית, ספינה תפליג גם מאירופה. הוא גם הדגיש כי הם יעשו כמיטב יכולתם כדי למנוע אירוע Mavi Marmara חדש (אתר העיתון התורכי Milligazete, 6 באפריל 2024).

◀ מנגד, היומון ראי אליום מסר, מפי מקורות תורכיים, כי ארגון IHH הודיע לארגונים ב"קואליציית צי החירות" כי הוא עדיין לא השיג "רישיון הובלה" דרך הנמל.⁵ נראה בהקשר זה ש"קואליציית צי החירות", ארגון IHH ו"הוועדה הבינלאומית לשבירת המצור על עזה" לא קיבלו עדיין אור ירוק מדיני מתורכיה לשגר את המשט, ששלוש פעמים בחודשים האחרונים הוכרז על יציאתו מבלי שהדבר קרה. הפעילים מתלוננים על תירוצים ונימוקים בירוקרטיים שמנסים לבלום את הפרויקט הזה מצד ממשלת תורכיה, ובפרט מצד המשרד הממשלתי הרלוונטי. בקרב הבכירים התורכיים מדובר על כך שממשלת אנקרה משתמשת בתירוץ של היעדר ערבויות ביטחוניות לשיגור משט נגד המצור לאור המלחמה. בדיווח נטען כי הפעילים קיבלו מידע מאחד היועצים בארמון הנשיאות התורכי שהרשויות שוקלות ללוות את המשט באמצעות ספינות של חיל הים התורכי בהוראה ישירה מהנשיא ארדואן (ראי אליום, 26 במרץ 2024).

⁵ מסמך שמונפק על ידי הרשויות התורכיות ומאפשר תנועה של ספינות וכלי שיט בתיאום עם המכס התורכי.